

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«GYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «GYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «GYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

[86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9%20%D1%81%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2,%20%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%BE%D0%B8%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%B8%20%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D1%8F%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B8%20%D0%B2%20%D0%A0%D0%9A.pdf](https://www.kaznu.edu.kz/ru/19649/news/one/29579/)

4. Кызылординский университет имени Коркыт Ата. История университета // Режим доступа: <https://korkyt.edu.kz/ru/page/13>

5. 주알마티 대한민국 총영사관. 교육정보 // Режим доступа: https://overseas.mofa.go.kr/kz-almaty-ko/brd/m_8339/view.do?seq=1247000&srchFr=&srchTo=&srchWord=&srchTp=&multiitmseq=0&itmseq1=0&itmseq2=0&companycd=&companynm=

6. Aigerim Belyalova., Sun Hyung Park. Development Task and Direction of Overseas Korean Studies to Foster Global Citizens: Focusing on Central Asia // The Review of Korean Studies. — 2022. — Volume 25. — Number 2. — P. 206

7. Обучение в Корее для казахстанцев: особенности и важные детали Читайте больше // Режим доступа: <https://www.nur.kz/family/school/1666902-granty-na-obuchenie-v-koree-dlya-kazakhst/>

8. Была проведена научная конференция на тему «Достижения и перспективы обучения корейскому языку в новом северном регионе» // Режим доступа: <https://www.kaznu.edu.kz/ru/19649/news/one/29579/>

9. 국제어 되어가는 한국어...카자흐스탄에서 한국어능력시험 접수 5 분만에 마감 // Режим доступа: <https://www.sedaily.com/NewsView/22SOQ1WGQK>

10. KT&G Opens Second 'KT&G Korean Language Institute' in India and Kazakhstan // Режим доступа: <https://en.ktng.com/ktngNewsView?cmsCd=CM0048&ntNo=589>

11. Ли Бёнг Джо. Текущее состояние обучения корейскому языку и подготовки специалистов курейского языка в Казахстане и стратегии трудоустройства выпускников (на примере Казахского национального университета имени аль-Фараби) // Шығыстану сериясы. — 2022. — No2 (101). — С. 8

ӘОЖ 32

ҰЛТТЫҚ ҚҰРЫЛЫС: ЕЛДІҢ ДАМУЫ ҮШІН НЕГІЗГІ ПРИНЦИПТЕР МЕН МАҢЫЗДЫЛЫҚ

Кишибаева Сая Бауыржанқызы

Л.Н Гумилев атындағы ЕҰУ,

Халыаралық қатынастар факультетінің докторанты, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі - Г.Қ. Букешова

Кіріспе. Бүгінгі таңда Ұлттық құрылыс көптеген елдер үшін маңызды міндеттердің бірі болып табылады. Ол ұлттық бірегейлікті қалыптастыруға және дамытуға, мемлекеттілік пен әлеуметтік тұрақтылықты нығайтуға бағытталған. Осы мақала аясында біз ұлттық құрылыстың мәнін, оның мақсаттары мен міндеттерін, принциптері мен негізгі кезеңдерін қарастырамыз. Сондай-ақ, біз осы үдерістегі мемлекеттің рөлін, ұлттық құрылыстың табыстылығына әсер ететін факторларды зерттейміз.

Ұлттық Құрылыс-бұл ұлттың жеке басын, мәдениетін, тарихы мен құндылықтарын нығайтуға негізделген қалыптасу және даму процесі. Ол біртұтас ұлттық сананы құруға, әртүрлі

этникалық, діни және әлеуметтік топтардың адамдарын ортақ мақсаттар мен мүдделер төңірегінде біріктіруге бағытталған.

Ұлттық құрылыстың мақсаты-Ел ішіндегі бірлік пен тұрақтылықты нығайту, әрбір азаматтың тең құқықтары мен мүмкіндіктері бар үйлесімді қоғам құру. Ол сондай-ақ экономиканың, мәдениеттің, білімнің және ұлт өмірінің басқа да салаларының дамуына ықпал етеді.

Ұлттық құрылыстың негізгі міндеттеріне мыналар жатады:

- * Ұлттық бірегейлік пен өзін-өзі тануды қалыптастыру;
- * Біртұтас тіл мен мәдениетті құру;
- * Білім мен ғылымды дамыту;
- * Азаматтық сана мен құқықтық мәдениетті нығайту;
- * Әлеуметтік әділеттілік пен мүмкіндіктер теңдігін насихаттау;
- * Ұлттық мұра мен мәдени әртүрлілікті қорғау және сақтау;
- * Ұлттың экономикалық дамуы мен өркендеуі үшін қолайлы жағдайлар жасау.

Ұлттық құрылыстың анықтамасы олардың тарихына, мәдениетіне және саяси жүйесіне байланысты әр түрлі елдерде әр түрлі болуы мүмкін. Алайда, тұтастай алғанда, оның мақсаты мен міндеттері ұлттық бірегейлікті нығайтуға және жалпы қоғамның дамуына байланысты.

Ғылыми-техникалық прогресс пен жаһандану әлемді анағұрлым байланысты және өзара тәуелді етті. Мұндай жағдайда Ұлттық құрылыс мемлекетті нығайту мен дамытудың маңызды құралына айналады. Ұлттық құрылыстың мақсаттары мен міндеттері әр түрлі елдерде әр түрлі болуы мүмкін, бірақ тұтастай алғанда:

Ұлттық құрылыстың негізгі мақсаттарының бірі халықтың ұлттық бірегейлігін нығайту болып табылады. Бұған ұлттың мәдени, тарихи және тілдік ерекшеліктерін сақтау және дамыту арқылы қол жеткізіледі. Мемлекет ұлттық дәстүрлерді, әдет-ғұрыптарды, өнер мен әдебиетті қолдауға және дамытуға бағытталған саясат жүргізе алады.

Ұлттық құрылыс сонымен қатар ұлттың барлық мүшелері үшін әлеуметтік әділеттілік пен мүмкіндіктер теңдігі үшін жағдай жасауға бағытталған. Бұл теңсіздікке, кемсітушілікке және әлеуметтік-экономикалық ерекшеліктерге қарсы бағдарламаларды қамтуы мүмкін. Мемлекет барлық азаматтар үшін білім беру, денсаулық сақтау, тұрғын үй және басқа да әлеуметтік қызметтерге қол жеткізе алады.

Ұлттық құрылыстың міндеттерінің бірі-ұлттық мұра мен мәдени әртүрлілікті қорғау және сақтау. Мемлекет тарихи ескерткіштерді, дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарды сақтау және қалпына келтіру үшін шаралар қолдана алады. Тілдік және мәдени азшылықтарды қорғау және дамыту саясаты да жүргізілуі мүмкін.

Ұлттық құрылыс сонымен қатар ұлттың экономикалық дамуы мен өркендеуі үшін қолайлы жағдайлар жасауға бағытталған. Мемлекет экономикалық реформалар жүргізе алады, инфрақұрылымға инвестиция салады, кәсіпкерлікті қолдайды және жұмыс орындарын құра алады. Сондай-ақ шетелдік инвестицияларды тарту және экспортты дамыту бойынша саясат жүргізілуі мүмкін.

Ұлттық құрылыстың мақсаттары мен міндеттері әр түрлі елдерде әр түрлі болуы мүмкін, бірақ тұтастай алғанда олар ұлттық бірегейлікті нығайтуға, әлеуметтік әділеттілікті қамтамасыз етуге, мәдени мұраны қорғауға және ұлттың экономикалық дамуы мен өркендеуі үшін қолайлы жағдайлар жасауға бағытталған.

Ұлттық құрылыс қағидаттары ұлттық бірегейлік пен бірлікті дамыту мен нығайтуға көзқарасты айқындайтын негізгі басшылық қағидаттар болып табылады. Міне, олардың кейбіреулері:

Мемлекеттің өзінің ішкі және сыртқы істеріне толық құқығы мен бақылауы бар екенін білдіреді. Ол ұлттың мүдделері мен қажеттіліктерін жақсы көрсететін шешімдер қабылдайды.

Ұлт ішінде бар мәдениеттердің, тілдердің, діндер мен дәстүрлердің алуан түрлілігін ескеріп, құрметтеуі керек дегенді білдіреді. Бұл үйлесімді және инклюзивті қоғам құруға ықпал етеді, онда ұлттың әр мүшесі өзінің мәдени ерекшелігін сақтай және дамыта алады.

Ұлттық Құрылыс барлық азаматтардың білім беру, денсаулық сақтау және тұрғын үй сияқты негізгі қызметтерге тең мүмкіндіктері мен қол жетімділігі бар әділ және тең құқықты қоғам құруға ұмтылуы керек дегенді білдіреді. Ол сондай-ақ ұлттың әр мүшесінің құқықтары мен бостандықтарын қорғауды қамтиды.

Ұлттық құрылыс ұлттың экономикалық дамуы мен өркендеуіне ықпал етуі керек дегенді білдіреді. Мемлекет экономикалық реформалар жүргізе алады, инфрақұрылымға инвестиция салады, кәсіпкерлікті қолдайды және жұмыс орындарын құра алады. Сондай-ақ шетелдік инвестицияларды тарту және экспортты дамыту бойынша саясат жүргізілуі мүмкін.

Ұлттық құрылыс білім мен мәдениетті дамытуға ерекше назар аударуы керек дегенді білдіреді. Мемлекет ұлттық тілді, тарихты және мәдени мұраны сақтау және дамыту бағдарламаларын құра алады. Ол сондай-ақ ұлттық бірегейлік пен сананы қалыптастыруға ықпал ететін білім беру мекемелері мен мәдени іс-шараларды қолдай алады.

Ұлттық Құрылыс-бұл бірнеше негізгі кезеңдерді қамтитын күрделі және көпжылдық процесс. Осы кезеңдердің әрқайсысының ұлттың табысты дамуы үшін орындалуы қажет өзіндік ерекшеліктері мен міндеттері бар.

Ұлттық құрылыстың бірінші кезеңі-ұлттық бірегейлікті қалыптастыру. Бұл кезеңде мемлекет пен қоғам халықты біріктіретін ортақ құндылықтарды, дәстүрлер мен рәміздерді жасауға тырысады. Бұл мемлекеттік рәміздерді, ұлттық тілді, тарихты және мәдениетті дамытуды қамтуы мүмкін. Бұл кезеңнің мақсаты-ұлттың бірлігі мен ынтымақтастығының негізін құру.

Ұлттық құрылыстың екінші кезеңі-экономикалық даму. Бұл кезеңде мемлекет пен қоғам ұлттың экономикалық өсуі мен өркендеуі үшін қолайлы жағдайлар жасауға ұмтылады. Бұл инфрақұрылымды дамытуды, инвестицияларды тартуды, өнеркәсіп пен ауыл шаруашылығын дамытуды, жұмыс орындарын құруды және халықтың өмір сүру деңгейін арттыруды қамтуы мүмкін. Бұл кезеңнің мақсаты-ұлттың экономикалық тұрақтылығы мен өркендеуін қамтамасыз ету.

Ұлттық құрылыстың үшінші кезеңі-әлеуметтік даму. Бұл кезеңде мемлекет пен қоғам ұлттың барлық мүшелері үшін әлеуметтік әділеттілікті, теңдік пен әл-ауқатты қамтамасыз етуге тырысады. Бұл әлеуметтік қорғау, білім беру және денсаулық сақтау жүйесін дамытуды, теңсіздік пен кемсітушілікке қарсы күресті, отбасылар мен балаларды қолдауды, адам құқықтарын қорғауды және т.б. қамтуы мүмкін.

Ұлттық құрылыстың төртінші кезеңі – саяси даму. Бұл кезеңде мемлекет пен қоғам азаматтардың шешім қабылдауға қатысуын және олардың құқықтарын қорғауды қамтамасыз ететін демократиялық басқару жүйесін құруға тырысады. Бұл Конституцияны, заңнаманы, сайлауды, тәуелсіз соттар мен басқа да азаматтық қоғам институттарын құруды қамтуы мүмкін. Бұл кезеңнің мақсаты-ұлттың саяси жүйесінің тұрақтылығы мен дамуын қамтамасыз ету.

Ұлттық құрылыстың бесінші кезеңі-халықаралық ынтымақтастық. Бұл кезеңде мемлекет пен қоғам халықаралық аренада өз ұстанымын нығайтуға және басқа елдермен өзара тиімді қарым-қатынасты дамытуға ұмтылады. Бұл Халықаралық ұйымдарға қатысуды, шарттар мен келісімдерге қол қоюды, сауда және мәдени байланыстарды дамытуды, халықаралық жобаларға қатысуды және т.б. қамтуы мүмкін.

Мемлекет ұлттық құрылыс процесінде маңызды рөл атқарады. Ол стратегиялық мақсаттар мен міндеттерді іске асыруды қамтамасыз ететін осы процестің негізгі ұйымдастырушысы және үйлестірушісі болып табылады.

Міне, мемлекеттің ұлттық құрылыстағы негізгі рөлдерінің кейбірі:

Мемлекет ұлттық құрылыстың стратегиялық бағыттары мен мақсаттарын айқындайды. Ол ұлттың дамуына және оның жеке басын нығайтуға ықпал ететін саясатты әзірлейді және жүзеге

асырады. Мемлекет сондай-ақ осы саяси шешімдердің іске асырылуын бақылауды және қадағалауды жүзеге асырады.

Мемлекет ұлттық құрылыс процестерін реттейтін заңдар мен ережелер жасайды. Олар азаматтардың, ұйымдар мен институттардың құқықтары мен міндеттерін анықтайды, сондай-ақ ұлттық мақсаттар мен міндеттерді іске асырудың тетіктері мен рәсімдерін белгілейді.

Мемлекет ұлттық бағдарламалар мен жобаларды іске асыруға қаржы ресурстарын бөледі. Ол бюджеттік қаржыландыруды жүзеге асырады, гранттар мен субсидиялар береді, сондай-ақ ұлттық құрылысты қолдау үшін арнайы қорлар мен инвестициялық тетіктер жасайды.

Мемлекет ұлттық бірегейлікті қалыптастыруға және ұлттық мәдениетті дамытуға ықпал ететін білім беру және мәдени бағдарламаларды әзірлейді және іске асырады. Ол ұлттық тілді, тарихты, дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарды үйренуге және сақтауға жағдай жасайды.

Мемлекет ұлттың әлеуметтік әл-ауқатына қамқорлық жасайды. Ол азаматтардың өмірін жақсартуға, тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуге және құқықтар мен бостандықтарды қорғауға бағытталған әлеуметтік бағдарламаларды әзірлейді және іске асырады. Мемлекет сонымен қатар кемсітушілік пен теңсіздікке қарсы шараларды жүзеге асырады.

Осылайша, мемлекет осы процестің әртүрлі аспектілерін үйлестіру мен қолдауды қамтамасыз ете отырып, ұлттық құрылыста шешуші рөл атқарады. Бұл ұлттың дамуына, оның жеке басын нығайтуға және өркендеуге қол жеткізуге жағдай жасайды.

Ұлттық құрылыстың сәттілігі ұлттың қалыптасуы мен даму процесіне әсер ететін және әсер ететін көптеген факторларға байланысты. Олардың кейбірін қарастырайық: Тарихи мұра ұлттық құрылыстың табыстылығын анықтайтын маңызды фактор болып табылады. Ол ұлттың негізін құрайтын мәдени, тарихи және дәстүрлі құндылықтарды қамтиды. Тарихи мұра ұлт ішіндегі бірлік пен ынтымақтастыққа ықпал ететін халық үшін мақтаныш пен бірегейліктің қайнар көзі бола алады.

Саяси тұрақтылық табысты ұлттық құрылыста маңызды рөл атқарады. Үкімет тиімді жұмыс істейтін және тұрақтылықты қамтамасыз ететін тұрақты саяси жүйе ұлттың дамуына ықпал етеді. Бұл экономикалық өсуге, әлеуметтік әділеттілікке және ұлттық бірегейлікті нығайтуға қолайлы жағдай жасайды.

Экономикалық даму табысты ұлттық құрылыстың негізгі факторы болып табылады. Өркендеген экономика азаматтардың жоғары өмір сүру деңгейін қамтамасыз етеді, жұмыс орындарын ашады, білім мен денсаулық сақтауға қол жеткізуді қамтамасыз етеді, инфрақұрылым мен әлеуметтік бағдарламалардың дамуына ықпал етеді. Экономикалық даму сонымен қатар ұлттық мақтаныш пен бірегейлікті нығайтуға ықпал етеді.

Білім мен мәдениет ұлттың қалыптасуы мен дамуында маңызды рөл атқарады. Сапалы білім азаматтарға табысты өмір сүру және Ұлттық құрылысқа қатысу үшін қажетті білім мен дағдыларды қамтамасыз етеді. Мәдениет, оның ішінде тіл, өнер, әдебиет және дәстүр ұлттық бірегейлік пен құндылықтарды келесі ұрпаққа сақтауға және жеткізуге көмектеседі.

Әлеуметтік әділеттілік пен теңдік табысты ұлттық құрылыстың маңызды факторлары болып табылады. Шығу тегіне, жынысына, нәсіліне немесе әлеуметтік мәртебесіне қарамастан барлық азаматтар үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету әділ және инклюзивті қоғам құруға ықпал етеді. Бұл ұлт ішіндегі бірлік пен ынтымақтастықты нығайтуға ықпал етеді.

Осы факторлардың барлығы өзара байланысты және ұлттық құрылыстың сәттілігіне әсер етеді. Олар ұлттың тұрақты және үйлесімді дамуына қол жеткізу үшін мемлекет, қоғам және азаматтардың назарын және күш-жігерін талап етеді.

Қорытынды. Ұлттық құрылысты анықтау мен түсінуді үйрене отырып, оның мақсаттары мен міндеттері елдің ұлттық бірегейлігін, мәдениеті мен экономикасын нығайтуға және дамытуға бағытталғанын көре аламыз. Осы мақсаттарға жетуде әртүрлілікті құрметтеу және барлық азаматтарды қосу сияқты ұлттық құрылыс принциптері маңызды рөл атқарады. Ұлттық құрылыстың негізгі кезеңдеріне ұлттық идеологияны қалыптастыру, ұлттық институттар құру

және әлеуметтік-экономикалық реформалар жүргізу кіреді. Мемлекет ұлттық құрылыста шешуші рөл атқарады, құқықтық және саяси тұрақтылықты қамтамасыз етеді, сондай-ақ ұлттық экономиканың дамуына жағдай жасайды. Алайда, табысты ұлттық құрылысқа жету жолында түрлі проблемалар мен сындар туындауы мүмкін. Ұлттық құрылыстың сәттілігіне әсер ететін факторларды ескеру және басқа елдердің табысты тәжірибесінің мысалдарын зерттеу маңызды. Жалпы, ұлттық Құрылыс-бұл қоғамның барлық мүшелерінің қатысуын және үнемі даму мен жетілдіруді қажет ететін күрделі және көп қырлы процесс.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Национализм и формирование наций: Теории-модели-концепции: [Сб. ст.] / Рос. АН, Ин-т славяноведения и балканистики, Междунар. фонд югослав. исслед. и сотрудничества "Слав. летопись"; Отв. ред. А. И. Миллер. - Москва: Б. и., 1994. - 194,[3] с.; 20 см.

2. Кимлика У. Современная политическая философия. Введение. М.: Изд. дом Гос. ун-та – Высшей школы экономики, 2010. 592 с

3. Кевлиан Р. Теории национализма: общий обзор и применимость к Центральной Азии [Электронный ресурс]: доклад, прочитанный 01.03.2006 г. на семинаре «Билима» – Центрально-Азиатского ресурсного центра по политической науке. URL: <http://pandia.ru/text/77/148/3743.php> (дата обращения: 31.08.2016).

ӨОЖ 32.327

ЕУРОПАЛЫҚ АЙМАҚТЫҚ ЖӘНЕ ТРАНСАТЛАНТИКАЛЫҚ ҰЙЫМДАРДЫҢ ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ САЯСАТЫ

Қанатбаева Гүлдана Самалбекқызы

guldanakanatbayeva@gmail.com

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ,

Халықаралық қатынастар факультетінің магистранты, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – П.К. Қилыбаева

Аңдатпа. Мақалада Еуропалық аймақтық және трансатлантикалық ұйымдардың Орталық Азияда аймағындағы саясаты қарастырылады. Қауіпсіздік, білім беру және энергетика салаларындағы өзара іс-қимылдың негізгі аспектілері талқыланады. Орталық Азия аймағының халықаралық қатынастардағы рөліне талдау жүргізілген. Бар сын-қатерлерді шешуде, диалог пен ынтымақтастықтың маңыздылығын арттыруда Еуропалық Одақтың, Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымының және НАТО-ның рөліне тоқтала отырып, осы ұйымдар мен Орталық Азия мемлекеттері арасындағы ынтымақтастықтың бағыттары атап өтіледі.

Түйін сөздер: *Орталық Азия аймағы, Еуропалық аймақтық және трансатлантикалық ұйымдар, саясат, ынтымақтастық.*

Әлемнің ірі акторларының (Ресей, АҚШ, Қытай, ЕО) мүдделері тоғысқан нүктесі және ең ірі өркениеттерінің байланысы, өзара енуі және соқтығысу өрісі көрініс табатын – Орталық Азия аймағы қазіргі халықаралық қатынастарда маңызды рөл атқарады. Орталық Азия аймағының бүгінгі таңдағы халықаралық қатынастардағы өзектілігі келесі негізгі факторларға байланысты болып табылады:

1. геосаяси жағдайының динамикасы;
2. маңызды табиғи ресурстарының болуы, бірінші кезекте энергетикалық ресурстардың болуы;
3. жоғары транзиттік әлеует және әлемнің маңызды аймақтарын байланыстыратын көлік инфрақұрылымын дамыту мүмкіндігі.